

aki egy adott közösséghez tartozik, legyen akkor a bizalommal a többiek iránt, hogy az ő többségi döntésükre merje bízni a saját és gyermekei sorsát.

„Ha nincs bizalom, nincs közösség, akkor nincs demokrácia sem: valamennyi tábor programjában meghatározó elem ezért, hogy az egymásrautaltság mellett a közös cselekvés szükségességének tudatát is erősítsük a résztvevő fiatalokban” - fejtette ki a Pongrátz Gergely Alapítvány elnökhelyettese. Hozzátette: nagyon örülnének, ha jövőre Kolozsvárról is köszönhetnék a táborban középiskolásokat, csak még keresik azt az oktatási

intézményt, amely ebben a partnerük lenne, illetve azt az elhivatott tanárt, aki elhozza ide a fiatalokat.

Jóllehet a sokak által egyszerűen csak Gergely bácsiként emlegetett szabadságharcos már nincs közöttünk, mint az a legfrissebb példa is mutatja, az általa létrehozott múzeum, kápolna és ifjúsági tábor folyamatosan tovább élte a Corvin köz egykori főparancsnokának, és vele egyetemben a pesti srácoknak, egyszerűen az '56-os magyar forradalom és szabadságharc emlékét.

Forrás: Szabadság napilap, Kolozsvár, 2016. augusztus 26-27.

A fotókat Benkő Levente készítette.

Pongrátz Gergely '56-os élő hagyatéka

Szamosújvári örmény gyökerek

A néhai forradalmár és szabadságharcos érzékenysége és ragaszkodása az anyaország határain kívülre szakadt magyarok iránt abból is fakad, hogy valójában származása, gyökerei Erdélyhez, pontosabban a Mezőséghez, Szamosújvárhoz kötik. 1982-ben megjelent és azóta több kiadást megért Corvin köz 1956 című könyvében Pongrátz Gergely leírja, hogy ősei a 14. században kerültek Erdélybe, ahova a török megszárlások elől menekültek el Örményországból. Alapítói voltak

Szamosújvár városának, ahol maga is született 1932. február 18-án. Mint írja, büszke örmény származására, vérük és valóságuk az évszázadok folyamán megmaradt örménynek, szívük azonban magyarrá vált. Pongrátz Gergelynek nyolc testvére volt, akik közül öten – András, Bálint, Ernő, Kristóf és Ödön – vele együtt harcolt 1956 őszén Budapesten, a Corvin közben.

Papp Annamária

2016. 08. 27.

Hegedüs Annamária

Kiskunmajsa, Pongrátz-ház – kicsit másként

Ismét felkerekedett a XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat, ezúttal **Kalocsa**, Kiskunmajsa és Kiskunhalas nevezetességeit keresték fel. Az első városban nagy szerencsájük volt, mert

megtinkethették a főszékesegyházat, amelyet még nem nyitottak meg a nagyközönység előtt, csak szentmiséket mutatnak be. Szinte teljes pompájában áll már az épület kívül-belül, csupán az utolsó simításokra

vár. Az érseki palota könyvtárában a XV. század közepétől őriznek gyönyörű, értékes kiadványokat; az idegenvezető külön felhívta a figyelmet az orvosi és gyógynövényeket ismertető könyvekre. A kincstárban a XVII. századi, illetve későbbi szakrális tárgyak: kelyhek, miseruhák gazdagítják a gyűjteményt; ám a kiállításhoz tartozik a paprikatermesztés bemutatása is.

A **kiskunmajsai 56-os Emlékmúzeum** felkeresésével is emlékeztek a résztvevők a szabadságharcra és a két örmény származású hősré. Segítségükre volt ebben egy kiváló idegenvezető, aki elmesélte a következőket: *Pongrátz Gergely* 2001-ben települt haza, Budapesten kívánt múzeumot nyitni, ám erre nem kapott engedélyt. Egyik bajtársát látogatta meg hat évvel később, ekkor talált rá az üresen álló, egykori tanyasi iskola épületére. Az édesapa, *Pongrátz Simon* Szamosújvári polgármesterként fogadta 1940-ben a magyar csapatokat. A „második Trianon” után a család az anyaországba való költözés mellett döntött, a kilenc gyermek közül a legkisebb ekkor csupán három hónapos volt. Az édesapa betartotta fogadalmát: amíg Magyarországon szovjet katoná van, nem vágatja le szakállát – ezt egy fénykép kapcsán ismertette vezetőnk. *Pongrátz Gergely* származásával kapcsolatban gyakran emlegette, hogy ereiben örmény vér folyik, de szíve magyar.

Bár az épületet szépen felújították, a hátsó szobát is berendezték, a kiállítás anyagát azonban teljesen kicserélték. A *Pongrátz*-testvérek által összegyűjtött anyag raktárban várja jobb sorsát, a jelenlegi tárlatból hiányoznak a régi, értékes dokumentumok. Az első helyiségben *Pongrátz Gergely* bútorai, valamint három családi fénykép látható. *Orgonasípként* sorakoznak a *Pongrátz*-gyerekek a nagyméretű fotón a második helyiségben, ahol a szamosújvári templom régi fényképe, néhány életrajzi tabló is található. Interaktív, ám újabb információt alig nyújtó bemutató, néhány fegyver (vajon eredetiek-e?), öltözék és fotó zárja a kiállítást. Meghatódni, méltó módon emlékezni csak a kápolnában lehet; a közel 20 fős csoport *Pongrátz Gergely* és *Ödön* sírján elhelyezte a koszorút, mondott egy imát és elénekelte nemzeti énekünket, a Himnuszt.

Kiskunhalason már csak a szép, gondozott parkban álló Csipkemúzeumra jutott idő. A készítési mód és idő ismertetésekor ámulattal hallgattuk az idegenvezetőt. Hatvanféle öltéstechnikával dolgoznak, erről meg is győződhetünk az egyik tárlóban. A legnagyobb méretű terítő kb. 30x40 cm-es, s ez napi nyolc órában három év alatt készül el. Szinte mindegyik csipkén megjelenik a két, keresztben elhelyezett hal; a virág- és állatmintákon kívül a magyarságra különösen jellemző motívumok is fellelhetők.

Helyreigazítás

Az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek 2016. július-augusztusi szám 19. oldalán megjelent *Bögözi Attila*: Örmény múltidézés Erzsébetvárosban c. cikk végén lemaradt a forrás megjelölése. A Forrás: Erdélyi riport 2016.05.25.

A hiányosságért elnézését kérünk a Szerzőtől és az Olvasóktól.

Szerkesztőség